

SISZÁNTÚL

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre ..... 10 k.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házhoz hordva.
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva.
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

XIX. évfolyam 169. szám.

Nagy-Várad.

Szerda, 1913. július 24.

Jövőbe látó politika.

Az angol nemzetgazdáknak facsarós esze van, nem olyan sima, egyes uton járó, mint a miénk, magyaroké. Ők a jelen mellett mindig a messze jövőbe is néznek s mindent inkább pesszimistikusan ítélnek meg, nemhogy rózsaszínben látnák a jövőt. Ők voltak azok, akik kiderítették, hogy 4000 év múlva kifogy az emberiség fűtőanyaga s — megfagyunk. Persze erre, mi, magyarmiskásan azt mondjuk, hogy mit fájjon a mi fejünk ma azért, hogy mi lesz 4000 év múlva s hogy mivel fognak fűteni azok az eszkimók, kik az „Ember Tragédiája” szerint az egyenlítő jégmezőin fognak főkahány miatt meggémberedni? Nézzék azt majd a 4000 év múlva születendő, eszkimóba oltott angolok, de hagyjanak vele a mai nyomorúságok által eléggé sujtott magyaroknak azzal békét.

Azonban most előáll egy Thompson Silvanus nevű másik angol ur, aki nem kalandoz ezer évekre előre, hanem azt mondja, hogy 1932-ben, tehát rövid 19 év múlva az egész emberiség éhínségnek néz majd elébe, mert nem terem a föld ke-rekségén annyi gabona, amennyi éhes, tátott száj lesz hozzá. S miután embertársainkat csak úgy, „sans phrase” agyon nem verhetjük, hogy ne egyenek velünk, az éhínség kikerülhetlen, hacsak nem változtatunk mai gazdálkodási rendszerünkön s át nem térünk a nagyobb produktivitást biztosító belterjes gazdálkodásra s rendelkezésre álló szántóföldet új területek hódításával meg nem növeljük, a már meglévőt pedig okosabban ki nem zsákmányoljuk.

Thompson mester így okoskodik:

Az egész föld buzatermésre használható területe 240 millió aero (egy aero a kataszteri holdnak héttized része), e terület jelenlegi termőképessége szerint három-milliárd bushel termést hozhat. (Egy bushel 36 liter.) A jelenlegi fogyasztás mértéke szerint egy-egy búzaevő ember évenként ötödfél bushel gabonát fogyaszt, úgy hogy a három milliárd bushel gabona 660 millió ember táplálására elegendő. A jelenlegi búzafogyasztó népség, azaz a fehér faj s a vele érintkezésben levő és szokásaikat fölvetett másszínű fajok száma 585 millió főre becsülhető. A mai szaporodási viszonyokat tekintve Crookes Vilmos angol statisztikus számítása alapján ez a szám 1921-ben 641 millióra fog növekedni; ujjabb husz év múlva 819 millió lesz a gabonaevő emberek száma, de a termelhető gabona mennyiség csak 660 milliónak lévén elég, 159 millió ember jut inségbe. E szám azonban hovatovább még évről-évre emelkedni fog.

Már most ha Thompson mesternek van igaza, amit inkább elhiszünk mint nem, a dolog igen komoly kérdés lesz 30—40 esztendő múlva. Mert egy éhes ember is nagy kravallt tud csinálni, hát még 159.000.000 éhes, kenyeret követelő ember. S ezeknek nem lehet a néhai naiv bölcseséggel felelnünk, hogy „nincs a szegény embereknek kenyerük, hát mért nem esznek akkor kalácsot?” Mert viccekkal az éhes ember nem lakik jól, az éhség pedig igen rossz tanácsadó. Hamar nyul a rombolás könnyen hozzáférhető eszközeihez (hiszen egyetlen szál gyufával milliós kárt lehet

okozni!) s a bebörtönözés nem lesz elrettentő, de sőt inkább csábító, mert hisz ott kaphat az elzárt roncs táplálékot, amiben különben nem volna része.

Vigasztaltuk magunkat azzal, hogy belterjesebb gazdálkodással lehet a szántóföldek termőképességét fokoznunk. Thompson mester ez álmaink egéből is kegyetlenül le akar ráncigálni, amidőn azt mondja, hogy az intenzív gazdálkodás csak az ugynevezett műtrágya segítségével lehetséges, amit jelenleg a Chile államból szállított nitrátokkal lehet eszközölni, azonban a chilei nitrátkészlet még mindössze csak 40—48 évig tart és számbavehető pótlékot helyette még nem találtak.

Ezek a riasztgatások azonban koraiak és alaptalanok. Koraiak, mert aránylag nem nagy része a föld területének az, amely eddig gazdasági művelés alatt áll. Európában is sok a gazdaságilag kihasználatlan terület, Azsia, Amerika, Afrika, Ausztrália pedig még sok száz millió embert tudnának bőségesen eltartani. Azután pedig a művelt területeket is egyre jobban és jobban ki tudja aknázni az emberi szorgalom s egyelőre még csak el sem tudjuk képzelni azt az állapotot, a mikor a föld kicsi volna az emberiségnek.

Thompson mester okoskodásából Magyarország annyit tanulhat, hogy más nemzetek előre gondoskodnak területről, amelyen fejlődhetnek. Nekünk gyarmataink nincsenek, de van az országban elég vidék, ahol a magyarságnak terjeszkednie, erősödni lehet és kell. Ezekre a vidékekre kell irányítani a magyarságot Amerika helyett.

SZEPESSEGI és RUMBURGI VÁSZNAK
Asztalneműek, Schroll-féle schiffonok
URI, NŐI és GYERMEK FEHÉRNEMŰEK
Teljes menyasszonyi kelengyék
SZÖNYEG, FÜGGÖNY, LINOLEUM

PAPLAN és MATRÁCOK LEGOLCSÓBBAN
BESZEREZHEŐK

CZILLÉR IMRE

NAGYÁRUHÁZABAN SZENT LÁSZLO-TÉR 2. SZAM.

Vajudik a béke.

A béketárgyalás.

Szófia, jul. 23. A bolgár távirati iroda a román külügyminiszter által adott válasza vonatkozásán jelenti:

Majoreszku kijelenti, szerencsésnek érzi magát, hogy megállapíthatja, hogy a két kormány közös óhaja a békekötés meggyorsítása. A kieserült véleményadás alapján a román kormány vitán kívül állónak tekinti, hogy Bulgária a Turtukája—Dobrics—Balesik vonalat Romániának átengedi. Románia ezenkívül néhány más feltételt is javasol, amelyet Bulgária elfogad. A román kormány hajlandó a hadviselő felek közt való katonai tárgyalásra egy képviselőjét elküldeni. E katonai tárgyalások egy egyetértően megállapítandó helyen fognak végbemenni.

Ami a békepreliminár megállapítására és magára a békekötésre vonatkozó tárgyalásokat illeti, Majoreszkunak az a véleménye, hogy e célra Bukarest a legalkalmasabb hely.

Bevonulás Drinápolyba és Kirkkilisszébe.

Szófia, július 23. Az a nagyszámu rendes katonaság, amely tegnapelőtt Drinápoly előtt megjelent és a jelentéktelen bolgár helyőrséget fölszólitotta a város átadására, arra készítette a bolgárokat, hogy ellenállás nélkül visszavonuljanak. Tegnap reggel a török csapatok megszállták a várost és a lakosság között leirhatatlan kegyetlenkedéseket követtek el. A lakosság pániktól elfogva menekült a törökök elől, akik nem ismertek irgalmat. Ugyanez a sors érte Kirkkilisszét is, ahol a gyöngye bolgár helyőrség kénytelen volt visszavonulni. A törökök Kirkkilisszében is rettenetes mészárlást rendeztek. A bolgár kormány utasítást adott a nagyhatalmaknál lévő képviselőinek, hogy a törököknek Drinápolyban és Kirkkilisszében elkövetett mészárlásai miatt tiltakozzanak a hatalmaknál.

A nagyköveti értekezlet és a török foglalás.

London, július 23. A holnapi nagyköveti értekezlet arról fog tanácskozni, hogy milyen lépéseket tegyenek Konstantinápolyban, hogy Törökországot kényszerítsék arra, hogy a londoni szerződés feltételeinek alávesse magát és csapatait az Enosz-Midia vonalig visszavonja. Habár Törökország birtokában van most Drinápoly, Kirkkilissze és Lüleburgász, biztosra veszik, hogy a végleges békeszerződés Törökországot kötelezni fogja, hogy e területeket Bulgáriának visszaadja.

Danev elmenekült.

Páris, július 23. A Journal des Débats jelenti, hogy Danev volt miniszterelnök merénylőtől való félelmében elmenekült Szófiából.

A szövetségesek békefeltételei.

Belgrád, július 23. Szerbia és Görögország békefeltételeiről jó forrásból a következőket jelentik:

A szövetségesek nem fognak túlzott

feltételeket szabni, mert nincs érdekükben, hogy Bulgáriát teljesen meggyöngítsék. Szerbia területi követelése a háboruban hozott nagy áldozatok tekintve, szinte minimálisak. Görögországgal egyetértve először a Struma-folyót követeli határu, de ha Bulgária más politikai kérdésekben szigorúan meghatározott kötelezettségeket hajlandó vállalni, megelégszik szűkebb határral, a Struma vizválasztójával is.

A két szövetséges már értesítette erről Romániát, amely hozzájárult e feltételhez.

Törökország állandó Thráciát akar.

Bécs, július 23. A Konstantinápolyból érkezett bizalmas jelentések azt mondják, hogy a porta Görögországgal egyetértve azt kívánja, hogy Thrácia önálló tartomány legyen Drinápoly fővárossal a szultán szuverénitása alatt.

Attól félnek a görögök, hogy ha Bulgária ura maradna Thráciának, erőszakkal áttértené az ottani görögöket, míg a szultán szuverénitása biztosítaná a vallásszabadságot. Ezért pártolja az athéni kormány Törökország mostani politikáját és a végleges béketárgyalásoknál, melyek valószínűleg Bukarestben vagy Sinajában lesznek, indítványt is fog tenni Thrácia autonómizálására nézve.

Törökország veszélyezteti a békét.

A balkán békében háborút harsog Törökország. Csapatai immár Thrácia földjén s Drinápoly a birtokában. Igaz, hogy ellentállásra nem talált s igaz, hogy csapatainak készütsége abszolút alkalmatlan hadjárat vezetésére. Ugy látszik Törökország harci kirándulása csak arra való, hogy erjessze a Balkánt, mert a török diplomaták nem biznak a béke tartósságában.

A balkán államok Törökország ellen.

Belgrád, jul. 23. Illetékes helyről jelentik: A belgrádi athéni, bukaresti és cettinjei kabinetek Törökország foglaló szándékaival szemben a következő álláspontot foglalják el: A szövetségesek által megszállott török területek a balkán szövetség hódításai s azt utolsó csöpp vérig megvédelmezik.

A szövetségesek közt támadt viszályt maguk a szövetségesek egymással intézik el. Törökországnak bármely terület ellen intézett támadását, a viszálykodás a dacára, a szövetség ellen intézett támadásnak tekintik s e szerint is járnak el.

Cuvaj a királynál.

Bécs, jul. 23.

(Saját tud.) Cuvaj ma külön kihallgatáson jelent meg a királynál és megköszönte lemondásának elfogadását, valamint bárói rangra emelését.

A posta tolvajai a büntető bíróság előtt.

Élesre vasalt nadrágban, lehorgasztott fejjel ült tegnap délelőtt a törvényszéki tárgyalóterem vádlottak padján Laschek Gusztáv, a fiatal m. kir. posta- és táviró segédtsízt.

A szerencsétlen, rossz társaságba került, akarat nélküli gyerekmber még a vizsgálat folyamán töredelmesen bevallotta bűnét.

A „Tiszántul“ részletesen foglalkozott annak idején ennek az ügynek minden szomorú momentumával. — Megirtuk, hogy Lascheket nem annyira a rossz szándék vezette az ajánlott levelek és különböző értéktárgyak eltulajdonításában, mint inkább annak a milieunek szuggeráló hatása, amelyikbe meggondolatlan fejjel belekerült.

Részletesen beszámoltunk az anya és a fiu találkozásáról a fogházban, amikor is Laschek zokogva bevallott mindent.

Január óta ült Laschek vizsgálati fogházban. Mint intelligens embert a fogház irodájába tették és így némiképen enyhítve volt sorsán.

Tegnap került tárgyalás alá Laschek bűnügye. Medvigy István ügyész képviselte a vádat és 5 rendbeli hivatali sikkasztás büntette miatt kérte a vádlott megbüntetését. A védelmet dr Steiner Ervin látta el.

Laschek bűnlajstroma, amelyet ő maga is elismer, a következő:

1912. június 21-én egy 40 kor. értékű ezüst cigarettá tárcát és egy 10 koronás aranyat.

1912. június hó 24-én két darab lapos arany karikagyűrűt, egy darab gömbölyű arany karikagyűrűt és egy darab réz pecsétnyomót, összesen 96 korona értékben.

1912. augusztus 1-én két darab arany pecsétgyűrűt 124 korona értékben.

1912. október 12-én egy darab női arany órát 60 korona értékben és végül

1912. november 8-án egy darab apró briliánsokkal egy gyöngy szemmel ékített 2600 korona értékű platina gyűrűt tartalmazó ajánlott levelet sikkasztott.

Mikor a vád és védbeszéd után Ember Géza elnök megkérdezte a vádlottat, hogy van-e valami megjegyzése, Laschek sirástól elcsukló hangon könyörgött, hogy tekintsenek el a szigorú büntetéstől, mert fiatal ésszel elkövetett bűneért már megszenvedett. Állását elvesztette, pedig abból a napi 2 korona 10 fillérből tartotta fenn édesanyját és tanította fiatal öccsét.

A másod és harmadrendű vádlottak: Bereczky László és Kovács Albert, akik lopással voltak vádolva, ártatlanságuk hangsúlyozása mellett kérték felmentésüket. A másod és harmadrendű vádlottakat dr Adorján Emil és dr Barb Partén védtek.

Bereczky László másodrendű vádlott a múlt év októberében egy értéktelennek lát-

SÉRVKÖTŐK, HASKÖTŐK

méret szerint felelősség mellett már 2 kor.-tól kezdődő árban készíttetnek

Fehér János kötszer gyárában (Rákóczi-ut, Bémer-tér.)

ahol óriási választékban kaphatók: Irigátorok, fecskendők, gumi-haristryák, szuszpenzoriumok, gumi-lepedők, vatta és mindenféle **szülészeti és betegápolási cikkek.**

Mentőszekrények nagy raktára, műlábak, támgépek, miderek jutányos árban és kitűnő kivitelben készíttetnek. Telefon 419!

szó fémdarabot talált, amit megmutatott Kovács Albert fővámellenőrnek. Kovács felismerte a fémbe az aranyat, azonban, mint „értéktelen” fémet magánál tartotta és 50 koronáért elzalogosította.

Ítélet.

Ítélethozatalra d. u. 1 órakor került a sor. Laschek Gusztáv elsőrendű vádlottat bűnösnek mondta ki a törvényszék és Btk. 462. §-a értelmében 5 rendbeli hivatali sikasztás miatt 6 havi börtönre, 3 évi hivatalvesztésre és politikai jogainak elvesztésére ítélte. A vizsgálati fogságban töltött 7 hónapot kitöltöttnek minősítették és azonnal szabadlábra helyezték. Kovács Albertet szintén bűnösnek találták és 200 korona pénzbírságra ítélték, de a büntető novella értelmében 3 évre felfüggesztették a büntetés behajtását. Bereczky László harmadrendű vádlottat a törvényszék felmentette.

Az ügyész és a védők az első és harmadrendű vádlottak ellen hozott ítéletet megfellebezték.

KIROHANÁS a hatóság ellen.

A péksegédek kritizálják a hatósági ellenőrzést.

*

Forradalmi hangulatban folyt le tegnap délután a sütőmunkások gyűlése. A gyűlésen kísérletet tettek a szocialista agitátorok, hogy meglobogtassák a vörös posztót, fel akarták izgatni a legények fantáziáját, de ez nem sikerült.

Az „Aranyas”-ban gyűltek össze a szervezett munkások, akik jelenleg ugyiszólván valamennyien munka nélkül vannak, mert a mesterek legnagyobb része elbocsátotta őket.

Egy héttel ezelőtt tartottak gyűlést a mesterek, amelyen ők keltek ki a munkások ellen és megállapodásuk eredménye volt, hogy igen sokat elbocsátottak. A mesterek ugyanis azt mondják, hogy teljesíthetetlen követeléseket támasztottak a munkások s ezért inkább szervezetlen munkásokkal dolgoztatnak.

Ez pedig a szakszervezetnek fáj nagyon és vagy százan összegyűltek megbeszélni a mizériákat. Lehozattak Budapestről egy szónokot, Kardics Kálmánt, hogy ő ismertesse a sütőmunkások helyzetét és szervezetét.

Kardics Kálmán első sorban a vasárnapi munkaszünetet hangsúlyozta. Tíz pékműhelyben nem tartják be Nagyváradon ezt a szünetet, csenevész gyerekeket dolgoztatnak éjszaka és valóságos oduk a műhelyek. Mindezt a hatóság nem látja. Nem gyakorolnak semmiféle felügyeletet a műhelyek fölött, pedig azok legtöbbje száz éves ócskaság.

Kifogásolják azt, hogy az Adria kenyérgyárban nem szakemberek dolgoznak, akik aztán rossz kenyeret produkálnak. Ne en-

gedje meg a szakszervezet, hogy itt szervezetlen munkások dolgozzanak. Bojkottálják őket.

A mesterekkel való kollektív szerződés megkötését sürgetni kell. Utasítsa a hatóság a tulajdonosokat, hogy emberséges fekvő helyekről gondoskodjanak a legények számára. Abszolút egészségtelen a berendezés, piszkosok a kenyérkendők stb. Felolvassa a Dan-cse, Kohn és Fried pékek neveit, akikre különösen panaszkodnak és akik nem szervezett embereket foglalkoztatnak.

Felemlíti az itteni párttitkár, hogy nincs jó elhelyező intézetük, mert a torna-utcai Morgenstein-féle korcsma undorító hely, ahova csak kényszerűségből száll meg a vidéki pékmunkás.

Sérelmeiket írásban fogják benyújtani a hatósághoz, amely a legzélesebb körben fog érvényt szerezni a közegészségügyi tisztasági követelményeknek.

A gyűlés végül kimondotta, hogy ezután bojkott alá helyezi azokat a mestereket, akik nem velük dolgoztatnak. Mint hirlik, ennek a mesterek csak örvendenek.

Tisza és Skerlecz utazása.

Bócsból jelentik: Gróf Tisza István miniszterelnök gróf Pejacsevich Tivadar horvát miniszter és báró Skerlecz Iván királyi biztos ma reggel Ischlből ideérkeztek.

A hivatalos lap tegnapi száma közli a királyi kéziratokat, a melyek Tiszát a horvát miniszterségtől, Cuvajt a királyi biztosságtól felmentik s Pejacsevichet horvát miniszterré, Skerleczet a királyi biztossá kinevezik. Ez utóbbi kézirat így szól:

Kedves dr. báró Skerlecz! Magyar miniszterelnököm előterjesztésére Önt Horvát-Szlavonországokba királyi biztosommá ezennel kinevezem és felhívom, hogy a normális állapotoknak Horvát-Szlavonországokban olyannyira kívánatos mielőbbi helyreállítását a Magyarországgal fennálló közjogi kapcsolatnak változtatlan fenntartása mellett készítse elő és vonatkozó javaslatait annak idején terjessze Elém.

Együttal Önnek ez alkalomból a titkos tanácsosi méltóságot díjmentesen adományozom.

Kelt Bad-Ischlben, 1913. jul. 21.

FERENC JÓZSEF s. k.

Gróf Tisza István s. k.

Árverelnek az iskolaakció miatt.

Ellicitált faiskola.

Egy község az éhhalál torkában

Amitől a pénzkrisis bekövetkezése alkalomával tartani lehetett, az bekövetkezett. A vármegyében megindult iskolaakció minden vonalon megfeneklett. A már megkezdett építkezéseket félbehagyták. Ma aztán szünetel az egész akció. Ahol felépítették az iskolákat, ott alig bírják fizetni a községek a túl magas százalékat, amit a takarékpénztárak követelnek. Ezek azonban még a jobb állapotokhoz tartoznak. Ma már ott tartunk, hogy peregnék a dobok a községek vagyona felett és adnak el mindent, amit az iskolákért le lehetett foglalni.

Ilyen esetről számolt be tegnap a vas-kóhi főszolgabíró. A járásban Alsómezős község képviselőtestülete elhatározta, hogy községi iskolát fog építeni. Az iskolaépítés költségei mindössze nyomoruságos 2000 koronát igényeltek.

Az iskola építését Tógyer Athanasz kiszegegyesi vállalkozó vállalta el a kikötött 2000 koronáért. Az építkezést már meg is kezdte. Az új iskola alapja le volt rakva és már a falak is egy métert emelkedtek ki a földből. A községnek most kellett volna fizetnie az első részletet. Erre a pénzre számított a vállalkozó is, mert ebből akarta tovább folytatni az építkezést.

A rézbányai körjegyző mindent megkísérelt, hogy pénzt tudjon teremteni. Bejárta az összes pénzintézeteket, de senki sem volt hajlandó kölcsönt nyújtani a községnek. A vállalkozó egy ideig várt, végül is türelmét vesztve, beperelte a kis oláh falut. A bíróság megítélte a követelést és elrendelte a végrehajtást.

Senki sem sietett a község segítségére. A vármegye, melynek módjában állott volna a gyámpénztári tartalékalapból az egész iskolaakciót megmenteni Biharvármegyében, ridegen elzárkózott és sorsára bízta a községeket. Alsómezős községben megjelent a végrehajtó és lefoglalta a község faiskoláját.

Kitűzték az árverést is. És a licitáció alkalmával egyetlen egy vevő jelentkezett, maga a vállalkozó, aki 34 koronáért meg is vette a község faiskoláját. Az alispánnak feltűnt az eset és igazolásra szólította fel a rézbányai körjegyzőt, hogy történhetett meg az árverés.

A körjegyző tegnap küldte be igazoló jelentését az alispáni hivatalhoz. Ebben a körjegyző elmondja, hogy a község egyáltalán nem volt képes megakadályozni a végrehajtást. Megkíséreltek mindent, de hiába. A község az éhhalál torkában van. Emiatt a lakosság nem tudta megmenteni a faiskolát. Különben egy halvány vigaszt nyújt a körjegyző. A vállalkozó ugyanis kijelentette, hogy hajlandó visszaadni a faiskolát, ha megfizetik neki az építési költségeket. Ez természetesen egyedül a vállalkozótól függ. Ha nem akarja, nem adja vissza a faiskolát. A községi iskola falait pedig mossa a júliusi zápor. Szegény kultúra... Szegény vármegye...

A függetleeségiek Bathazár szuperintendens ellen.

Debrecenből írják: Hajdumegye függetlenségi pártjának mintegy száz törvényhatósági bizottsági tagja tegnap gyűlést tartott, amelyen Balthazár Dezső szuperintendens a pártból való kilépésével foglalkoztak. A lemondó és kilépő levél felolvasása után rendkívül heves kifakadások hangzottak el és a jelenvöltek kimondották, hogy megdöbbenéssel és fölháborodással veszik tudomásul, hogy Balthazár azt a pártot hagyja el a legválságosabb pillanatban, amelynek egész emelkedését köszönheti.

Megállottak a román katonák

Szófia, július 23.

A román katonaság ma az elért pontokon megállott. A katonaság még nem kapott parancsot a visszavonulásra.

ZENKER

modern fényképész műterme

Helyi és vidéki telefon 12-26.

Szent János-u. 72.

Finom kidolgozású levelezőlapok 6 db 1 K 40 f.
Fényképeket 50%-kal olcsóbban készítem mint
bármelyik fényképész Nagyváradon. A menyasz-
szonyi felvételek kedvezményes árban készülnek.
Tisztelt megrendelőim 6 db fénykép után 3 leve-
lező lapot ajándékba kapnak. :-: :-:

Mikor építik az új kórházat.

A kórházi bizottság ülése.

A vármegyének, de Nagy Várad városának is évek óta legfontosabb kérdése az új megyei közkórház építése. A jelenlegi rozoga, kórháznak egyáltalán nem megfelelő épület egyre jobban kívánja már, hogy új helyiségekkel cseréljék fel.

Az igazgató főorvos, de az egész vármegye közönsége nem győz eleget panaszkodni a jelenlegi türethetetlen állapotok miatt és nem győzik eléggé sürgetni a már régen elhatározott új kórház építését.

Legelőször a telekvétel miatt huzódott az ügy. Majd mikor ezt nyélbe ütötték, következett a költségek kérdése. Itt ismét differenciák voltak.

A vármegye és a város erejéhez mérten igen szép áldozatokat hozott. Az állam azonban a részére előirányzott összeget előbb nem volt hajlandó megadni. Mikor végre ez a kérdés is tisztázódott, a tervek képeztek akadályt. Két évnél tovább tartott, míg a rengeteg utvesztő bizottságban, szakértők felülbírálataiban megszületett a mai terv.

Most a kórház dolga már túl van minden nagy akadályon. Ma már az utolsó lépéseknél tartunk és most hirtelen keresztül huz minden számítást a pénzhány. A belügyminiszter most értesítette a vármegyét, hogy az állami hozzájárulást az adóhivatalnak kiutalta, tehát meglehet kezdeni az építkezést.

Az akadály jelenleg a vármegyén van. Az államsegély csak egy kis része annak, amibe a kórház kerülni fog. A vármegye hozzájárulását, amely ugyan már meg van szavazva, valahonnan elő kellene teremteni.

A mai pénzdrágaságban a megye nem kaphat oly olcsó pénzt, mint aminőt évekkel ezelőtt a költségvetésbe előirányzott.

Most tehát vagy egy nagyon drága kölcsönbe megy bele a vármegye, vagy pedig elodázza a kórház építésének égető kérdését arra az időre, amikor olcsóbb lesz a pénz. Akár mi is fog történni, az ügyet tovább nem lehet huzni. Valamit határozni kell.

Tegnap a kórházi bizottság elnöke ebben a dologban sürgős értekezletre hívta össze a bizottság tagjait. Az ülés szombaton délelőtt 10 órakor lesz a megyeháza kistermében. Az ülés egyedüli tárgya lesz az új kórház építése. Itt fogják eldönteni, hogy a mai viszonyok mellett is megkezdik az építkezést, vagy várni fognak vele. Nincs kizárva, hogy ismét le kerül az ügy a napirendről és jobb időkre teszik el az új kórház aktáit.

Ha így halad ennek a kérdésnek a megoldása, úgy Margittán hamarabb fog felépülni a közkórház. A margittai kórház dolgában már csak a szeptemberi közgyű-

lésnek kell tudomásul venni a király nagylelkű adományát és a kilátásba helyezett 10.000 koronát kell folyósítani. Akkor már készíthetik a terveket is. Ha oly gyors tempóban fog haladni ezután is a margittai kórház ügye, mint eddig haladt, akkor 1915 januárban állni fog Margittán a közkórház.

Vakmerő rablótámadás a terebesi uton.

Haramia fogás a buzaföldön.

Leütött uriaszony.

Vakmerő rablótámadás történt kedden alkonyat táján a terebesi uton. Három munka nélküli aratómunkás megtámadta az utbiztos és a feleségét, akik Dédáról igyekeztek Margittára a moziba, Keszthelyiek több magukkal indultak el Dédáról úgy, hogy két kocsit foglaltak el. Az első kocsit jó messzire haladt már, mikor a második kocsit, melyen a Keszthelyi pár ült, a terebesi hidon áthaladt.

Alig haladtak pár métert a buzavetéseken szegélyezett uton, mikor három munkás ugrott elő az árokba. Hatalmas füttykösökkel voltak felfegyverezve az utonállók. Az egyik közülök megragadta a lovak zabláját, míg a másik kettő az utasoknak támadt.

Keszthelyi azonnal átlátta, hogy veszélyben forognak, felugrott a kocsiról és segítségért kiáltott. Ez alatt a támadók egyike Keszthelyinére rontott s a nála lévő füttykössel fejbe ütötte. A kocsis az ostorral védte magát és a lovak zabláját fogó utonálló fejére ütött többször egymásután. Vad káromkodások, ütlegek csattogása, kétségbeesett segélykiáltás, női sikoly verte fel a csendes terebesi határt.

A nagy lármára figyelmesek lettek az első kocsin lévők is és nyomban visszafordultak társaik segítségére. A három utonálló erre futásnak eredt. Egyenesen bevették magukat a hatalmas buzavetésbe, melyben hiába üldözték őket Keszthelyiek. Félórai hajsza után elhatározták, hogy kézrekerítik még az est folyamán az utonállók.

Visszatértek a terebesi őrházhoz, ahol elkérték az őrszolgálati revolverét. Ezzel visszamentek a támadás színhelyére. Keszthelyiek tisztában voltak azzal, hogy a három utonálló csakis a terebesi hidon menekülhet el, mert a buzaföld minden oldalról körül van véve vízzel. Elhatározták tehát, hogy ott fogják el a haramiákat.

Keszthelyiné a két kocsival előre hajtattott s a kocsikat az ut mentén félreállították.

A férfiak a hid mellett állottak lesbe. Egy óráig várakoztak itt, mialatt izgalmas perceket éltek át.

Keszthelyinél volt a revolver, melynek ravasza állandóan fel volt huzva. A többiek füttykösöket szorongattak és várták az utonállók.

Tényleg egy órai várakozás után inogni kezdett a buzatábla és a három utonálló négykézláb mászott a hid felé. Mikor mindnyájan a vetés szélén voltak, Keszthelyiek előugrottak rejtekhelyükről és revolvert szegezve a három meglepett embernek, pár pillanat alatt lefegyverezték őket.

Erre Orbán Vince az egyik kocsis másodmagával az elfogott emberek mellett maradt, míg Keszthelyi kötélért ment a terebesi őrházhoz. Visszatérve az őrs segítségével megkötözték a három embert és felrakták őket a szekérre.

Terebesről egyenesen a margittai csendőrségre vitték az utonállók, akiket le tartóztattak. A három ember azt adta előmentségül, hogy ők arató munkások, de nem tudtak a rossz idő miatt munkát kapni. Hétfőn már az utolsó falat kenyeret is megették és éheztek. Végső kényszerűségben vetemedtek az utonállásra.

Jön a kolera.

Terjed a veszedelem.

Tegnapelőtt már híre járt, hogy Temes megyében több koleraeset fordult elő. Azóta jóval súlyosbodott a helyzet, mert Temeszigeten újabb két halálos koleraeset történt, de sokkal rémitőbb, hogy Komáromból is halálos koleraesetet jelentenek. A borzasztó gazdasági válsághoz, háborúhoz és az árvízhez még csak ez hiányzott.

A koleraának Szerbiából való behurcolását minden valószínűség szerint előmozdította az, hogy a szerb hatóságok csak az utolsó órában értesítették hivatalosan a belügyminisztert, hogy Belgrádban, Obrenovácban, Pirotnban, Brelovásban és még három más szerb városban fellépett a kolera. Ezekben a városokban igen nagy járvány van és már eddig is sok haláleset volt. Ezekről a bakteriologiai vizsgálat kétségtelesen megállapította az ázsiai kolera.

Temesszigeti halottak.

A belügyminiszter hivatalosan is közli, hogy Temes megyében, Temesszigeten négy koleraeset megbetegedés fordult elő és mind a négy eset halállal végződött. A gyanús esetekről szóló hír vétele után a belügyminiszter azonnal kiküldte Frank Ödön dr. közegészségügyi főfelügyelőt, aki jelenleg is ott van és ott marad mindaddig, amíg az intézkedések szempontjából szükséges. A belügyminiszter ezenfelül járványorvost is kiküldött Temesszigetre. A bakteriologiai vizsgálat folyamatban van. Újabb megbetegedések az eddigi jelentések szerint nem történtek.

Kolera Komáromban?

Komáromból jelentik, hogy Horváth János 66 éves vasuti munkás Ószőny

Leitmann Dezső bank és keresk. irodája Nagypiac tér, Gitye házban megnyillott.

Mindennemű bank és kereskedelmi ügyek keresztül vitele a legrövidebb idő alatt.

Pénz közvetítés olcsó kamattal mellett. Külön osztály: élet-, baleset-, tűz- és minden más egyéb biztosítások.

határában munkaközben rosszul lett. Beszál-
litották a komáromi járványkórházba, ahol
két óra múlva koleragyanus tünetek között
meghalt. A halott bélürülékét felküldték a
pozsonyi vegyvizsgálóba. A hatóság min-
den szükséges intézkedést azonnal megtett.

Intézkedik a nagy- várad rendőrség.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hiva-
tala a kolera elleni védekezés tárgyában a
következő intézkedést tette:

Felhívta a ker. rfelügyelőket és köztisz-
tasági felügyelőket, hogy kerületük köztisz-
tasági és közegészségi állapotát a legfoko-
zottabb mértéken kísérik figyelemmel s az
észlelendő köztisztaság avagy közegészség
ellenes állapotról azonnal jelentést tegyenek,
hogy a szükséges intézkedések megtehetőek
legyenek. Megkereste a v. t. orvosi hivatalt,
hogy a piaci vágóhid, az élelmi szereket
készítő műhelyek, üzletek, továbbá szálló-
dák, vendéglők, kávéházak, korezmák, laci-
konyhák, rongy és csont gyűjő telepek, köz-
épületek, gyárak, munkástelepek és egyéb
nyilvános helyiségeket minél gyakrabban
vizsgáltassa meg, hogy a szükséges fertőtle-
nitéseket pontosan eszközölhessék. A t. or-
vosi hivatalt ebbeli ténykedésében Horváth
Géza tb. alkapitány, valamint a kerületi
rfelügyelő és hozzájuk beosztott köztiszta-
sági felügyelőket a leghatékonyabban kötele-
sek támogatni.

Utastotta a vásári biztost, hogy a piac-
terek tisztántartását, valamint az eladásra
szánt *élelmiszereket* állandóan kísérik figye-
lemmel és az élelmiszerek tisztátalan keze-
lését, vagy romlott és egészségre ártalmas
élelmi cikkek forgalomba hozatalát aka-
dályozza meg és az az ellen vétőket je-
lentse be.

Felhívták Masztics Vladimír vágóhídi
felügyelőt, hogy a vágóhid tisztántartása
és szükséges fertőtlenítések foganatba vé-
tele végett intézkedjék.

Hiriapilag felhívta a rendőrség a ház-
tulajdonosokat, hogy házuk előtti folyókát
mésztejjel fertőtlenítsék. Egyben elrendelte,
hogy a kávéházak, vendéglők, korezmák és
más nyilvános helyiségek illemhelyeit és
udvari folyókáit mésztejjel avagy 10 per-
centes nyers karbol oldattal fertőtlenítsék.

Végül utastotta a r. büntető bíróságot,
hogy a közegészség és köztisztaság ügyé-
ben beadott feljelentéseket soron kívül in-
tézze el.

Biharmegye is védekezik.

Biharvármegye területén is nagy appa-
rátussal készülnek a kolera fogadására. Az
alispán már hetekkel ezelőtt szigorú rende-
letet adott ki az összes főszolgabírákhoz eb-
ben a dologban. A rendelet értelmében a
községek a már előzőleg kiadott rendszabá-
lyokat kötelesek azonnal életbeléptetni. A
főszolgabíráknak pedig a járási orvosokkal
együtt személyesen kell meggyőződniök,
hogy a községek minden intézkedést foga-
natosítottak-e. A főszolgabírák a napokban
fogják beértesíteni a tapasztalatukról jelen-
téseiket.

FICZEK LAJOS

A nagyvárad és biharmegyei társada-
lomnak egyik igen tevékeny, előkelő tagja
dölt ki tegnap az élők sorából. Ficzek Lajos,
akit az egész vármegye és város tisztelt és
szeretett, váratlanul elhunyt. Még délben jó-
ízüen költötte el ebédjét felesége társaságá-
ban. Ebéd után a kertbe ment, szokásos sé-
táját tette meg, mikor egyszerre rosszul
fogta el. Bement szobájába s ott azonnal le-
feküdt. Pár perc múlva minden szenvedés
nélkül meghalt, szívszélhűdés oltotta ki éle-
tét. Felesége, aki egyedül volt otthon, férjét
már halva találta. A halálesetről azonnal te-
lefonon értesítették az elhunyt idősebbik fiát,
dr Ficzek Emil ügyvédet, aki Csucsán tar-
tózkodott hivatalos ügyben. Ficzek Emil az
értesítés után nyomban hazajött és a szo-
moru gyászestéről értesítette a családtagokat.
Még a délután folyamán megérkezett az el-
hunyt másik fia, Ficzek Jenő családjával
együtt.

A gyászest híre futótüzként terjedt el
az egész városban és nagy részvétet keltett
mindenfelé. A haláleset megdöbbentett min-
denkit. Bár az utóbbi időben sokat gyöngél-
kedett Ficzek Lajos, mégsem gondolta senki,
hogy a katasztrófa így közel van. Gyöngél-
kedése alatt a kezelőorvosok rendeléséből leg-
részben érintette Ficzeket az, hogy el-
tiltották a dohányzástól. Ezt fájlalta az utolsó
napokban is.

Ficzek Lajosnak keresett ügyvédi iro-
dája volt Nagyváradon. Ügyvédi munkája
mellett igen tevékeny része volt a társadalmi
akciókban is. Tagja volt csaknem minden
kultur- és jótékonyági intézménynek. A
Nagyvárad és Biharvármegyei Nőegyletnek
ügyésze volt. Az ügyvédi kamarának mint
pénztárosa működött. Több takarékpénztár-
nak, így az Egyesült Biharvármegyei és Köz-
ponti Takarékpénztárnak igazgatósági tagja
és ügyésze volt, a Sebes-Körözs ármentesítő
társulatnak is pénztárnoka. Mint a máv.
ügyeinek nagyvárad ügyésze szintén éveken
keresztül munkálkodott.

Tegnap délután már megtörténtek az
intézkedések a temetés iránt. A Weiszlovits
temetkezési intézet diszes ravatalra helyezte
az elhunyt tetemeit a Szaniszló-utcai gyá-
szos házban.

A gyászestéről a család a következő
gyászjelentést adta ki:

Özv. Ficzek Lajosné szül. Gyuresák
Piroska úgy a maga mint gyermekei Emil
és menyasszonya Ruffy Paula, Margit férj.:
Szählender Lajosné és ennek gyermekei
Szählender Évike és Károly, Jenő és fele-
sége Brányi Gizella és gyermekük Annuska
nevében szomorodott szívvel tudatja, hogy
a felejthetetlen és legjobb férj, apa, após és
nagyapa Ficzek Lajos ügyvéd, Biharvármegye
tb. t főügyésze f. évi július hó 23-án
d. u. fél 2 órakor, életének 62-ik, boldog
házasságának 36-ik évében elhunyt.

A drága halott földi maradványai folyó
hó 25-én, d. e. háromnegyed 9 órakor fognak
a Szaniszló-utca 10. sz. gyászházán a róm.
kath. egyház szertartása szerint beszentel-
tetni és a várad-olaszii plébánia templom-
ban megtartandó gyászszentmise bemutatása
után a várad-olaszii temetőbe örök nyuga-
lomra tétetni.

Kelt Nagyvárad, 1913 július 23.

Legyen nyugalmad esendes, emléked
áldott, s az örök világosság fényeskedjék
neked.

MÜBARÁTOK

hogyan lelkesednek a megyénél.

Szét akarták hordani a Tisza-szobor mintáit.

A portyázás tagadhatatlanul nemzeti vo-
nás. Kezdve a színházjegyeektől, vacsoráktól,
föl egészen a magas minisztériumig minde-
nyütt találkozunk vele. Mert ó jaj! nagyon
szeretjük a potyát.

Ennek a potyaszerelemnek különös meg-
nyilvánulása volt tegnap a vármegyei háznál.
Tudvalevőleg itt rostokolnak még mindig az
áhitattal kidolgozott, megmintázott minták,
amelyeket Tisza Kálmán szoborpályázatára
küldöttek be a szobrászok.

A zsüri döntése szerint kivitelre a *Szent-
györgyié* kerül, a többi közül kettő jutal-
mazásban részesült. Ezekon kívül van még
itt tizenkét különböző kézből kikerült mű,
amelyek ki ennek, ki annak a tetszését ra-
gadták meg.

Mikor aztán a zsüri döntése után ezek
mellőzöttek lettek, a lelkes műbarátokban
felébredt a különös szimpatia és művészet-
pártolás.

— Miért ne tegyen boldoggá egy sze-
gény szobrászt, mondta Műbarát ur és meleg
hangu levelet irt a mellőzött művésznek,
hogy neki igen is tetszik a mellőzött mű,
neki tetszik, ha a zsüri meg is pukkad, de
ő nyiltan kimondja, hogy neki tetszik.

Ilyen leveleket kaptak Margó Ede, So-
mogyi Sándor, Kiss Károly és még
többen.

A jószívű szobrászokat meghatotta a
rendkívüli szimpatia, egyik-másik visszaírt,
hogy ha olyan nagyon tetszik a minta, ha
már nem bir magával, hát tartsa meg és
gondoljon továbbra is szeretettel a művészre,
aki legszebb álmát öntötte bele . . . stb. . .
stb. . .

A szoborminták a kisteremben várták
az elszállítás óráját. De a művészek nem
jelentkeztek érte. A műveknek pedig mind
több ilyen rajongója és pártfogója akadt s
a főispáni titkár azon vette észre, hogy hol
ma, hol tegnap tűnt el egy-egy szobor. De
némelyikről csak a legszebb alakokat tör-
ték le, a talapatokat ott hagyták. A titkár
sürgős jelentést tett a főispánnak a szo-

TELEFON 10-70.

LIFT.

TELEFON 10-70.

MODERN FOTOGRAFIA
SPECIALISTÁJA

DAJKOVITS
Nagyvárad. Sas-palota.

katlan esetről. Sőt valamelyik dühös 48-as bácsi ráírta krétával a szobrok ládáira:

— Abcug Tisza!

Dr. Miskolczy Ferenc főispán erre szigorú hangú körlevelet írt a szobrászoknak, hogy öszre szállítsák el mintáikat, mert különben áldozata lesz az is a műbarátok lelkesedésének. A még sértetlen műveket pedig hét lakat alatt őrzik azóta, nehogy valami séggyen essék a vármegyén.

HIREK

Tájékoztató.

Julius 27. A Katholikus Népszövetség Anna-bálja a Püspök fürdőben.

* Az ujfalusi választás a központi választmány előtt. Berettyóújfaluban 29-én zajlik le a képviselőválasztás. A központi választmány elnöke már tegnap intézkedett, hogy a lehető legrövidebb idő alatt összeüljön a választmány. A meghívók már tegnap szét is mentek a választmány tagjaihoz. E szerint az ülés augusztus 1-én délelőtt 10 órakor lesz. Az ülés egyedüli tárgya lesz az ujfalusi választás dolga.

* Nagyvárad az árvizkárosultakért. A városi tanács tegnap ülést tartott, melyen megalakították az árviz által sújtott lakosság felségélyezési bizottságát. A bizottság főként a Biharvármegye árvizkárosultjainak siet támogatására és már legközelebb meg is kezdte munkáját. A bizottság tagjai a következők: Baróthy Pál, dr. Hoványi Géza, dr. Medvigy Gábor, Sas Ede, Stark Gyula, Czeglédy Jeremiás, Fényes Manó, dr. Grósz Menyhért, dr. Agoston Péter, Hemesch Frigyes, Löwenstein Zsigmond, Reismann Mór, dr. Adorján Ármán, dr. Bleyer Endre, dr. Demetrovics Elek, dr. Dénes Sándor, dr. Friedländer Sámuel, dr. György Ernő, Grósz Sándor, Löwinger József, dr. Moskovits József, dr. Rezső Mór, Ternyei Antal. A bizottság már e hó 31-én délután 4 órakor meg is tartja ülését, melyen a segélyakció részleteit fogják megtárgyalni.

* Rablógyilkosság Mészgeden. Gyengye Tivadar mészgedi legény tegnap megölte Szabó Veronika nevű szeretőjét és elrabolta 300 korona készpénzét. A gyilkos oláh legény Nagyvárad felé menekült. A csendőrség izgalmas hajszá után sem tudta elfogni. A váradai rendőrség most különös buzgalommal keresi. Egyben országosan körözik.

* Egy derék gazda halála. Általános részvétet keltett Velence polgársága körében Koszta János jómódu és tekintélyes gazda tragikus halála. Koszta — mint mi is megirtuk — sajnos baleset áldozata volt: a villanyostól megriadt lovak és szekértől összeroncsoltan szállították kórházba, hol súlyos sebeibe behalt. Koszta igen népszerű, tevékeny polgára volt Velencének. Különösen sokat fáradt a gazdaosztály és egyháza ügyeiért. A velencei közbirtokosságnak alelnöke, az ottani gör. kel. egyháznak gondnoka, a földművelők körének egyik alapító tagja volt. Végtisztességén, mely tegnap délelőtt az elhunyt kertész-utcai házából történt, több egyet testületileg s igen nagy gyász-közönség vett részt. Az elhunytat lakásáról a templomba vitték, hol Horváth Endre gör. kel. lelkes és szentelte s hosszabb beszédet mondott felette, mely után a velencei gör. kel. temetőben helyezték nyugalomra.

* Az árvizkárosultak érdekében. Az ipartestületek Országos Szövete az árviz károsultak érdekében mozgalmat indított, mely mozgalom azt eredményezte, hogy az oly iparosok segítségével, kiket az árviz iparuk folytatásában részben vagy egészben való tönkretételével sújtott, pénzt gyűjtött. Mely összegnek szétosztása előtt annak arányos elosztása érdekében felhívta a nagyváradai ipartestületet is, hogy nevezék meg azon iparosokat, kiket a rendkívüli rossz időjárás folytán bekövetkezett árviz mindenképpen tönkre tett. Ezen felhívást a rendőrkapitányi hivatal azon figyelmeztetéssel közli, hogy az abban megjelölt segélykérő a kerületi felügyelőknél jelentkezzenek.

* Ártatlanul kivégzett orvosnövendékek. Newyorkból írják: Tizenöt éve, 1898-ban Cincinnati közelében meggyilkolva és szinte tudományos pontossággal földarabolva találtak egy gazdag kereskedőt. A nyomozás mindjárt abban az irányban indult meg, hogy a gyilkosságot csak orvos követhette el és súlyos gyanúok alapján le is tartóztattak két orvosnövendéket. A két diák váltig tagadta, hogy gyilkosok volnának, de azt bevallották, hogy a holttestet ők vagdalták szét. Ugyanis egy sétájuk alkalmával a városon kívül ráakadtak a megölt ember holttestére és merő tudásvágyból fölboncolták. A hatóságnak nem tettek jelentést, mert nem akartak bonyodalmakba keveredni. Ez a védekezés oly hihetetlennek tetszett, hogy mind a két orvosnövendéket villamosszékbe ültették és kivégezték. Most, tizenöt év múlva Kaliforniában kézrekerült egy Simon P. Helfinstein rég keresett ember, aki hosszas vallatásra beismerte, hogy husz év alatt hét embert ölt meg, többek között 5 ölte meg 1898-ban a cincinnati kereskedőt is, akinek a haláláért két orvosnövendéket vontak felelősségre és büntettek halállal.

* Rimanóczy-étterem, helybeli és vidéki intelligens családok találkozó helye. *Estélyek, társas vacsorák és összejövetelek* részére külön termek. *Kitűnő italok, izletes magyar konyha.* Abonensek elfogadtatnak. Szíves pártfogást kér a bérlő.

* Téli ruhákat u. m. bundák, szőrme és plüs kabátokat, szőnyegetek stb. nyári gondozásra elvállalunk felelősség mellett javítással együtt *Hatvány* és *Szentmiklósy* szűcsök, Nagy Sándor-u. 1.

x Zombor Sándor sebész-orvosi műszer, kötszer és testgyenesítő gépek készítője. Nagyváradon, Nagy Sándor-utca 17. sz. alatt, ahol villany erőre berendezett műhelyében készít mindenféle fém-csiszolást, nikkelezést és minden e szakmába vágó munkát jutányos-árban, levelekre válasz.

x Szandál 20—25 számig 2 korona; 26—28-ig 2 K 60 f., 29—34-ig 3 K 20 f., 35—42-ig 4 K., Vászón cipő 35—42-ig 1 K-tól kezdve szürke és barna szarvasbőrből, női fél cipő 6 kor., női parti fél cipők 3 koronától kezdve Feketénél Szent János-utcán, Kis-pipa mellett.

x Szenzáció a Korona kávéházban. Ma és minden este a Korona kávéházban egy országos hírnevű női zenekar hangversenyez a legújabb ének és zeneszámokkal naponta változatos műsorral. *Biró Irénke* és *Báthory Adél* karmesternők vezetése alatt, a társulat tagjai elsőrangú erőkből van összeállítva u. m. *Biró Irénke* csellóművész, *Kováry Józsa* priméneskő, *Báthory Adél* zongoraművész, *Földesy Lili* kitűnő harmonista, *Füredi* nővérek dob és hegedű művésznők és *Várady Franciska* nagybőgősnő, a társulat magán-számokkal is szórakoztatja a n. é. közönséget, a hangverseny kezdete este 8 órakor. Szabad bemenet. Szíves pártfogást kérnek *Biró Irénke* és *Báthory Adél* karmesternők

POVAZSÁN JÓZSEF

hatóságilag engedélyezett
electrotechnikai vállalata
Nagyvárad, Bazár épület,
színház oldal.

Telefon 525.

Telefon 525.

* **Kossuth-utca** 12. sz. ház emeletén háromszobás utcai lakás azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x Okleveles tanítónő — mérsékelt díj mellett — órákat ad *iskolai tantárgyakból*, valamint *zongora* és *hegedűből*, akár saját lakásán, vagy pedig házhoz járva. Kívánatra tanít *rajzot* és *olajfestést* is. *Lakatos-utca 11. sz. a.*

* **Hölgyek kényelmére** bevezette a telefont, hogy a fürdő szezonra gyorsabban lehessen hölgyeknek a megrendeléseket feladni a *Mille Juliette* fűző-teremnél Nagyvárad Színház-u. 4. Emke mellett. **Készít:** legújabb divatu fűzőket, haskötőt, melltartót, egyenestartót stb. *Allandó nagy raktár fűzővédőkben.* Telefonszám 827.

* **CSODASZÉP,** friss, ideai termésű csemegezőlő! *Őszibarack, cukordinnye, ausztrai ideai alma, friss paradicsom* stb. Kitűnő hegyi borok, kőbányai szalon és maláta sörök. **MERTZ NÁNDOR** csemege üzletében, Körös-utca. Telefon 448 sz.

x FELHIVJUK a nagyérdemű hölgyközönség szíves figyelmét a **most megnyílt Rácz és Vass** női divatszalonban készülő eredeti angol kosztüm és felöltőkre. Mérsékelt árak. Nagy Sándor-u. 17.

x Különlegességi cukorka- és csemegeüzlet csak egy van városunkban, a *cukorka bonbonniére* a Bémer-téri korzón, hol sem kávé, sem fűszer szag nem járja át a cukorka és csemege különlegességek ízét. Ezért mindenkinek saját érdeke egészség szempontból is, hogy szükségleteit ott szerezze be. Finom kiszolgálás és olcsó ár. Tisztelettel *Benedek Testvérek* tulajdonosok.

x Ridzyk József épület- és műlakatos Nagyvárad Rákóczi-ut 20. (Lévai M.-féle házban.) Javítások gyorsan és pontosan készülnek. Elvállal minden e szakmába vágó épületmunkát a leggyorsabbtól a legrészesebb kivitelig, terv és rajz szerint. Szegecselt vasoszlopok, üvegházak, vastetők, vasablakok, tűzmentes vasajtók, sirkerítések, üzleti vasbedőnyök, ablakredőnyök, cégtáblák, takaréktűzhelyek. Lev-lap hívásra azonnal megjelenek.

x Klein Vilmos és Társa üzlete ismét megnyílt Rákóczi-ut 18. Meglehető olcsó és szolid árban szerezhető be finom férfiingek á 2—, lábravalók 1—, gyermek-kötények —50, gyermek harisnyák —24, 12 db finom batiszt zsebkendő 3—, férfi és gyermek sapkák már —36 fillértől, női kesztyűk —18 fillértől, vászoncipők —60 ftól. Mindezeneken kívül kaphatók férfi és női harisnyák, női clott lüster és vászon kötények, férfi és női esőernyők, clott és siffon szoknyák, bőr és acél áruk és sétatokok nagyváradban. Nagyobb mennyiségű legújabb öngyűjtőt —50 fillérjével árusítjuk ki.

x Utasok, Félix- és Püspökfürdőbe menni szándékozók figyelmébe ajánljuk Serác Aurél sörsar-nokát (Váradvelencei állomásnál) hol a közönség kényelmére modern nyári fedett terraszok állanak rendelkezésre, amelyekben naponta frissen csapolt Dréher-sör és dupla maláta sör, kitűnő borok, izletes hideg és meleg ételek kaphatók.

x Két jogász sétál a városban, szemben találják magokat egy régi ismerősükkel Pista barátjukkal, a mint ránéznek feltűnik előttük, a barátjuknak elégans felöltője van, a melyet hallatlan olcsó árban szerezhet be mindenki **Nagy Sándor** férfi divatruha kereskedésében a *Zöldfa-utcán*, passagő-kapu mellett

x Az „Erdélyi Kereskedelmi és Autóforgalmi r.t.” itteni fiókja június hó 1-én Kórház-utca 6. sz. alatt modernül berendezett, újonnan épülő GARAGE ÉS JAVITÓMŰHELYT nyit meg. A garage és javítóműhely felszerelése és kiállításai minden követelményeknek megfelelő lesz. A társaság eme új vállalkozása automobilsta körökben általános meglepetést kelt, annál is inkább mivel Nagyváradon és az egész megyében ilyen szakszerűen berendezett garage és javítóműhely az autotulajdosok között régen érzett közönséget, pótól.

Elsőrendű modern hölgyfodrászterem a

Rammingeré

színházi és hölgyfodrász

szemben a színházzal.

Telefon 1076.

Telefon 1076.

x A városban számtalan esetben lehet csoportosulásokat látni, amint a hölgyek tanácskoznak egymás között azon a hallatlan olcsó árban forgalomba hozott **harisnya és keztü cikkek**en, amit **Ungerleider Salamon** harisnya és keztü áruháza árusít Nagy-Váradon, Szent János-utca 4. sz. alatt.

x A **Betfiai barlang titka** már fel van fedezve, de az is nyílt titok, hogy játékot, ajándéktárgyat és egyéb bazárcikket a legjobban a **Párisi bazárban** a Sas alatt lehet vásárolni.

x **Ismét megérkeztek** elegáns modellkalapok UJHELYI RÓZA Rákóczi-utcai üzletébe, finom gyászkalapok és fátolok is kaphatók. Telefon 130 sz.

x A **zenekedvelő közönség** szíves figyelmét felhívjuk, Hamza Jenő primás újonnan szervezett 12 tagú bandájára, mely esténként a Fekete Sas kávéházban a szebbnél szebb nótákkal szórakoztatja a közönséget. Prágai különlegességekből összeállított nagy színházi vacsora K 120, kicse 80 fillér.

* **Ingtalan eladás.** Nagyteleky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutányos áron azonnal eladó. Részletes föltételek megtekinthetők Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Hungária cipőgyár r.t.

x **Erdekében áll,** hogy megrendeléseivel felkeresse **Biró László** és **Tsa** urinő- és papi szabókat. Meglepő olcsó árak, modern szabás, elsőrendű munka Sal Ferenc-utca 17. Telefon 832 sz.

Olcsó gyógykurák itthon.

Idegesség, gyomor-bélzavarok, gyengeségi állapotok gyógyítása edző vizgyógyászattal Női-bajok, szívajok, érelmeszesedés ellen szénsavas fürdők, moor, sósfürdők.

Nem kell okvetlen gyógyfürdőbe utazni, mert Nagyváradon is tarthatók a gyógykurák.

Dr Rácz Ödön sanatóriumában

Szilágyi Dezső-u. 7. Telefon 639. Bejáróknak egész nap nyitva. Benlakóknak olcsó pensio.

Értesítés.

A mai naptól kezdve házhoz szállít a **Schlauch-téri kioszk** mindennap **jegeskávét** és **fagyaltot**, kisadag fagyaltot 24, nagyadag fagyaltot 30 és jegeskávét 30 fill. Megrendelések naponta bármely órában eltesznek intézve. **MAGYARI BÉLA** birneves cigányzenekara szórakoztatja a n. érd. közönséget ünnepe és vasárnap.

Valódi **Chassala szandálók**, amerikai **tennis cipők** és szabadalmazott **tennis ingek** kizárólag

REICHARD áruháza

cégnél kaphatók.

Engel Dezső

vizsgázott fogtechnikus

Lakását **Bémer-térre (EMKE kávéház emeletére)** helyezte át.

OCCASSIO ELADÁS

a tavaszi idényre

Tátray Gusztáv

kézimunka üzletében

Rákóczi-ut 4.

Telefon 783. :: Telefon 783.

Vigyázat!!

DIÓSY SOMA

(DIÓSY MISKA)

CIMFESTŐ, ZOMÁNC-TÁBLA KÉSZÍTŐ

EMKE és PANNONIA KÖZT

ROSENZWEIG MIDERES MELLETT VAN

TELEFON 839 SZ.

MULATSÁG

A **Katholikus Népszövetség Anna-bálja** iránt városszerte, de a vidéken is óriási az érdeklődés. A jobbra fordult időjárás folytán mindenfelé folyik a készülődés erre a minden tekintetben fényes sikerűnek ígérkező mulatságra; reméljük, az időjárás is jobb hangulatban lesz, mint volt eddig s a közönségnek módjában lesz a Püspök-fürdőben az egész délutánt és estét kellemes szórakozással eltölteni. A meghívók nagyrészt szétküldettek; a ki tévedésből meghívóját meg nem kapta, forduljon ma, csütörtökön délután 2-5 óra közt a Népszövetségi Hitelszövetkezet helyiségében Székely Lajos rendezőbizottsági jegyzőhöz. Az Anna-bálra egyébként a június 30-re kib-

esátott meghívók is, továbbá az ugyanakkorra szóló jegyek érvényesek.

A **székelyhídi Kath. Népszövetség** a fürdővendéglő nagytermében, július hó 27-én, táncvigalommal egybekötött arató mulatságot rendez, a létesítendő olvasó kör javára. Belépti-díj: személyenkint 1 korona. A táncmulatság kezdete este fél 8 órakor, tart reggelig. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak.

Védnökök: Kovásznay Marcell, Fándly József, Hágen Ferenc, dr Stettner János, dr Zsiga Lajos, dr Horvátovich János, Prant Ernő, Poszpiech Lajos, Kiss Lajos, Kákes Mihály pénztárnok. Kelemen János földes ur. Somlyai Mihály ellenőr. T. Nagy József, cigánybíró.

Felügyelők: Szabó János, Jókai József, Rácz József, Fazekas József.

Az arató mulatság részletei: 1. Fél 5 órakor gyülekezés az iskola udvarán. 2. 5 órakor a népszövetségi igazgató meghívása a földes ur házához. 3. Kelemen János földes ur megvendégeli az arató munkásokat. 4. 6 órakor felvirágozott kocnikon és lóháton diszfelvonulás a város főbb utcáin a fürdő vendéglőhöz. 5. Megérkezés után az arató munkások köszöntik a földes urat és át nyújtják a buza koszorút és csokrot és eléneklik az arató dalt, utána kezdődik a tánc.

SPORT

Erdély bajnokcsapata Nagyváradon. A football sportot kedvelő közönség számára a legközelebbi vasárnapra ismét igen élvezetes programot készít elő a NAC. Meghívta ugyanis e napra Erdély bajnokcsapatát a Kolozsvári Vasutas Torna Club csapatát s e bajnok csapatnak a NAC. csapatával mint Keletmagyarország bajnokával való küzdelme első rangú sportot fog nyújtani. A KTC igen respektabilis eredménnyel nyerte Erdély bajnokságát, sőt a kerületközi mérkőzésben Bácska csapatával eldöntetlenül végzett. A KTC tehát elsőrangú játékerőt képvisel, s így itteni bemutatkozása mindenképpen méltó az érdeklődésre. A KTC csapata vasárnap reggel érkezik Nagyváradra s a mérkőzés délután fél 6 órakor lesz. Előzőleg a NAC ifj. Egyetértés I. utána a NAC II. — Törekvés I. csapatai mérköznek.

A Fogászat

körébe eső összes műveleteket a **LEGJOBB MÓDSZEREK** szerint, **KEZESSÉG MELLETT** végzi

FODOR L. LAJOS

VIZSG. FOGTECHNIKUS

(Nagyvárad, Rákóczi-ut 9. sz. és Széchényi-tér 2. sz.)

Telefon 865.

Telefon 865.

NYILTER

Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részvénytársaság mély megilletődéssel jelenti, hogy igazgatósági tagja,

Ficzek Lajos ur

folyó hó 23-án elhunyt. Benne igazgatóságunk tevékeny és érdemes tagját veszítette el, kinek emlékét mindenkor kegyelettel fogjuk megőrizni.
Nagyvárad, 1913. július 23.

Szülők figyelmébe!!!

ajánljuk a „DONÁT-féle ker. magántanfolyamot” ahol mindazon tanulók, a kik az iskolában nem tudták a kereskedelmi tantárgyakat elsajátítani, okvetlenül — különös kipróbált módszer alapján — a kereskedelmi életben szükséges tudományt megszerezhetik. Különösen kiemeljük, hogy a kereskedelmi tantárgyakban: ugymint „egyszerű és kettős könyvtelben, magyar és német levelezésben, ker. számtanban, váltótanban”

Érettségire is előkészítünk.

Június hó 1-én az összes tantárgyakban különösen gyors-, gép- és szépirásra **új tanfolyam kezdődik.** Egész nyáron át nyitva. — Beiratások naponta! A tanfolyam vezetője:

DONÁT KÁROLY
Szabadság-utca 3.

TÁVIRÁTOK

Veszélybe jutott utászok.

Bécs, jul. 23.

(Saját tud.) A felső ausztriai gyakorlatok alkalmával ma egy motor csónak felborult s a katonák a vízbe estek. Egy közember meghalt. A többieket kimentették.

Szabadon bocsájtott foglyok.

London, július 23.

Bukarestből jelentik, hogy a románok által elfogott 5000 bolgár katonát ma szabadon bocsátották és megengedték nekik, hogy visszatérjenek hazájukba.

A forrongó Kína.

Sangháj, jul. 23.

Miatán a fegyver-arszenál átadására vonatkozó tárgyalásnak nem volt sikere és a déli csapatok jelentékeny erősítést kaptak, tegnap hajnali három órakor az ellenfelek között újra megkezdődött a küzdelem, amelybe a nehéz tüzérség és a gépfegyver-osztályok is beleszóltak. A fegyvertüz szakadatlanul tartott hat óráig. Mindkét oldalon nagy a veszteség, de a helyzet mind ez ideig egyik fél javára sem változott.

Felrobbant lópor.

Bécs, jul. 23.

A bécsujhelyi löpögyárban ma robbanás történt. A robbanás következtében egy ember meghalt, tizenkilenc pedig súlyosan megsebesült.

Ferdinánd válasza.

Bukarest, jul. 23.

(Saját tud.) Ferdinánd király ma újabb táviratot küldött Károly királyhoz. A román király már meg is adta a választ. E szerint Románia elfogadta azt a javaslatot, hogy a tárgyalások ott legyenek megtartva. Szerbia és Bulgária szintén hozzájárul ehhez. Itt remélik, hogy a béke minél előbb megszesz.

Regényesarnok.

AZ ELHAGYOTT RÓMA.

Történeti elbeszélés.

Irta DÚS LÁSZLÓ.

(Folytatás.)

10

Mikor VIII. Bonifác pápa felvilágosítást szerzett a helyzetről, akkor már Anconától egészen Rómáig, az Abruzzó hegység kivételével, az összes Colonnabirtok a felkelők kezében volt annyira, hogy a 1303. szeptember 6-án a pápának, hogy ellenségei kezeibe ne jusson, Rómából menekülnie kellett.

Mielőtt eltávozott volna, maga elé rendelte Pietro Gaetanót.

— Őcsém! mondotta a férfinak, — nekem menekülnöm kell, — hadseregemben, de sőt Róma népében sem bízhatom, a Quirinál Rómával együtt neked adom át, a legfőbb hatalmat gyakorold — belátásod szerint.

A pápa tudatta Rómával, hogy Pietro Gaetano herceg kezébe tette le a legfőbb hatalmat, maga pedig, magához vévén a tiarát, a pástorbotot és gyűrűt, Massimo Orsini által vezetett testőrség fedezete alatt, Fiesco Lukács biboros és Gergely esztergomi érsek társaságában Albánia felé indult, nyolc izmos férfi felváltva vitte gyaloghíntón az agg szentséges atyát e szomorú útjában.

A pápa menekülésének gyorsan hire futott mindenfelé s így akik legelőbb értesültek róla, azok a felhők vezérei voltak, kik nem is késtek Róma ellen nyomulni hadaikkal, ahol csak a Quirinál beli őrség állott ellent és a támadást véres fővel utasították vissza a pápa katonái.

A felkelők gyorsan tovább mentek a pápa után, legtöbb céljuk volt, hogy VIII. Bonifácot kézrekerítsék, hogy — amint Nogarét mondá — bilincsekbe verve vigyék Franciaországba.

Landulfó Colonna felügyelt arra, hogy a nép fel ne támadjon a pápa mellett, a Quirinál elkerülve, hadával Velletoi felé törekedett.

A gyalog hintóval lassan mehettek az emberek, bárha gyakran felváltották egymást, mert a gyalogszerrel való haladás még is csak lépésben történik, míg a lovasok futva siettek utánok.

Albanónál, a hegy oldalán kis kápolna állott, a pápa itt pihentette embereit és maga felment a templomba, hogy magára és kíséretére az Ur segélyét könyörögje.

Fiesco Lukács itt elvált a kísérettől és előre sietett Anagui felé, de csakhamar visszafordult, mert Landulfó Colonna serege már megszállotta Velletrit, mely az Anaguiba vezető ut középpontja volt és Gergely érseket figyelmeztette, hogy Velletri kikerülésével oldaluton, ami csak gyalogosok által járható, törekedjenek Anaguiba.

Albániából az ut kétfelé ágazik, az egyik a Középtenger felé az ottiai kikötőbe visz, míg a másik az Abruzzó hegységbe Araguin át vezet.

Aragui püspöki székhely és VIII. Bonifác pápa születésének helye volt.

Massimó Orsini a testőrséggel az atbanói hegy lábánál foglalt állást.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG

Nagyszalontai Gazdakör 25 éves fennállásának emlékére július 26—27—28-án ünnepélyt rendez. Ezzel az alkalommal a földmivélsügyi miniszter és a biharmegyei gazdasági egyesület támogatásával állat- és gépkiallítást rendez, pénzdíjat csak a kisgazdák kapják. A rendezőség mindent elkövet a siker elérésére, mivel többszörösen és oly széleskörben mindenféle módozattal hirdeti, hogy annak sikere biztos legyen. A kiállítás alkalmával másnap július hó 27-én délután 4 órakor a kisgazdák között kocsis és lóverseny lesz megtartva — melynek programja úgy van összeállítva, hogy amennyiben hasznos a kisgazdának — annyiban érdekes és mulatságos látványosságot fog nyújtani az érdeklődő és mulatni vágyó közönségnek.

A rendező-bizottság f. hó 19-én délután 4 órakor Tisza Kálmán gróf elnökele alatt ülést tartott, amelyen az ünnepély és kiállítás egész kivitele megállapított.

Az ünnepély sorrendje:

1. Diszközgyűlés a városháza nagytermében d. e. 10 órakor.

Tárgy:

- I. Diszközgyűlés megnyitása.
- II. Döme Sándor gazdaköri titkár a Kör 25 éves működéséről jelentést tesz.
- III. Dr Balog Elek indítványa.
- IV. Zárszó.

2. Tizenegy órakor a mezőgazdasági és gépkiallítás megnyitása a főgimnáziumban.

3. Déli 1 órakor körebéd a vasuti vendéglőben.

4. Délután 4 órakor a Gazdakörben Kovácsy Béla előadása.

5. Július 27-én d. e. 10 órakor az állatkiallítás megnyitása a vasutmelletti legelőn.

6. Délután 4 órakor ugyanott mezőgazdasági ló- és kocsiverseny.

Meglettek választva a különféle csoportok szerint a bíráló bizottság tagjai, akik Nagyszalonta és az egész megyéből lettek összeállítva.

Az érdeklődők figyelmét ezuton is óhajtjuk felhívni és kérni, hogy csoportosuljanak, különösen községekből a kisgazdák tizenhuszan egy-egy csoportba, erre külön felkérjük a jegyző urakat, hogy a falukban dobszóval is tétessék közhirre, mivel így olcsóbban tudnak eljutni a nagyszalontai kiállításra.

Gabona üzlet.

Októberi buza	11.56
Buza 1914. áprilisra	12.12
Októberi rozs	9.11
Juliusi tengeri	8.27
Aug. tengeri (1913)	8.16
Tengeri 1914 májusra	7.34
Októberi zab	8.35

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	816.—
Oszt. hitelrészvény	617.50
4%-os koronajáradék	81.05
Oszt. magy. államv.	694.—
Jelzálogbank	415.—
Leszámitoló és pénzváltó	505.—
Hazai bank	279.—
Magyar bank	535.75
Keresk. bank	3610.—
Rimamurányi	688.—
Salgótarjáni kőszén	746.—
M. Ált. Kőszénbánya	1025.—
Közuti vasut	636.—
Városi villamos	357.50
Adria	537.—
Atlantika	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Fürdői menetrend.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖKFÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. e.	d. e.	este
Nagyvárad ind.	7 49	9 50	2 19	4 39	8 11
V.-Velece	7 59	10 00	2 29	4 49	8 22
Rontó	8 16	10 16	2 46	5 06	8 42
Püspökfürdő ér.	8 21	10 21	2 51	5 11	8 44

PÜSPÖKFÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 29	7 11	9 29
Rontó	9 04	11 04	3 34	7 16	9 34
V.-Velece	9 17	11 19	3 47	7 31	9 46
Nagyvárad ér.	9 27	11 29	3 57	7 41	9 57

Vasárnap és ünnepen egy külön vonat közlekedik, mely Nagyváradról indul d. e. 11:43 perckor, Püspökfürdőbe érkezik d. u. 12:15 perckor, Püspökfürdőből indul d. u. 12:50 perckor Nagyváradra érkezik d. u. 1:31 perckor.

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. e.	d. u.	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 01	2 30	4 50	8 31
V.-Velece	8 10	10 10	2 40	5 00	8 41
Rontó	8 26	10 26	2 56	5 16	8 56
Félix-fürdő ér.	8 33	10 33	3 03	5 23	9 03

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

Félix-fürdő ind.	8 40	10 39	3 10	6 50	9 10
Rontó	8 47	10 46	3 17	7 08	9 17
V.-Velece	9 00	10 59	3 30	7 20	9 30
Nagyvárad ér.	9 10	11 09	3 40	7 30	9 40

Vasárnap és ünnepen ezenkívül indul még egy vonat a Félix-fürdőbe délelőtt 11 óra 54 perckor és onnan vissza Nagyváradra érkezik 12 óra 33 perckor.

* Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

Ujdonság! Ujdonság!

Tündér harangok.

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. Kovácsolt vas állványon, 15 összehangolt ezüstfémcsengővel van ellátva. Erős szép kivitelben, verőkkel, tokkal, mesés ajándékkal együtt csak 10 korona Wágnér a „Hangszer Király”

országoserte elismert elsőrendű hangszerárúházaiban
BUDAPEST, JOZSEF-KORUT 15. SZÁM.
Ovás: Figyeljünk jól a pontos címre és házszámra

CSEPLÉSHEZ!!

göcekéhez és mindennemű ipari célokra legzabdaságo-abb elsőrendű
:: SZENEK BEN ::
előnyös ajánlattal szolgál azonnal és későbbi szállításokra

UJVÁRI JOZSEF

szénnagykereskedő
Nagyvárad, Uri-utca 14. Interurbán 431.

KORZÓ-KAVÉHAZ.

Tisztelettel értesitem a nagyérdemű közönséget és a mélyen tisztelt ismerőseimet, hogy a Körös-utcán levő

Korzó-kávéház

vezetését átvettem és azt modernül átalakítottam.

Hetenként kétszer kedden és csütörtökön a közkedvelt nyári kerthelyiségben

uzsonna-zene

elsőrendű zenekar közreműködése mellett. Családok és összejövetel kedvelt találkozó helye.

Szolid polgári árak! Gyors és előzetes kiszolgálás. Sz.ves pártfogást kér

KATZ ADOLF,
a Csarnok-kávéház volt
fizető pincére.

KORZÓ-KAVÉHAZ.

A Szent László-nyomdában

az egyházmegyei főtanfelügyelőség által a róm. kath. népiskolák számára összeállított minta szerinti

Heti órarend-ek

már kaphatók és pedig:

- A) teljesen osztott iskolák számára (minden egyes osztály külön-külön) dbja . . . . . 16 fill.
  - B) részben osztott (két osztály együtt) iskolák számára . . . . . 20 fill.
  - C) részben osztott (három vagy négy osztály együtt) iskolák számára . . . . . 20 fill.
  - D) csztatlan (hatosztály együtt) iskolák számára . . . . . 20 fill.
- A megrendelésnél a fentebbi megkülönböztetések és az egyes csoportok szerinti példányszámok pontos feltüntetését kérjük.

RUFF TESTVÉREK

épület- és géplakatos műhelye
LUKÁCS GYÖRGY-UTCZA 26.

Mindenemű lakat s munkák, vas-szerkezetek, vízvezeték javítások és takarék-tűzhelyek elsőrendű kivitelben.

Gazdasági eszközök készítése
ugymint: ekék, boronák, borsajtók és szőlőzúzók stb. Láncos kútaik nagy tartósság, mint vízemelő képesség tekintetében minden eddigit fölmulnak. Mindennemű gépjavitások szak-szerűen és gyorsan eszközöltetnek.

Szent László (Püspök) Gyógyfürdő

Nyári gyógyhely Nagyvárad mellett. Európai hírű 41° C. meleg természetes hév víz.

Javalva van, az ürületek és izmok csuzos bántalmainál, idült és különösen savas izületi loboknál, csonttörések és visszamaradt vastagodásoknál, idegbajoknál, melyek rheumatikus alapon keletkeztek, vesekövek eseteiben, májbajoknál, végre női bajoknál. Állandó fürdő orvos. Különböző igények szerint berendezett nagyszámu szobák árai K 1.60-tól K 8-ig váltakoznak. Gyógyterem hirdapokkal, zongora könyvtár és tekeasztal. Terraszok szép

kilátással. Sétahelyek a fürdőtelepen és a mellette elterülő őserdőben és fenyvesben. Az erdőben jó tekepálya és lawn-tennis. Tükör- és kádfürdőkön kívül mórfürdők is vannak rendszeresítve. Modern uszoda uszás tanítással és homokkurával. Legszebb kiránduló hely. Elsőrendű zene. Kitűnő konyha. Villanyvilágítás. Telefon, interurbán.

Dancs István.

Prospektust kívánatra küld a bérlőség.

Rényelmes vasuti összeköttetés.

Nagyvárad város tanácsának árverési küldöttségétől.

ad 13436—913. sz.

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága 384/16221. 1913. kgy. számú határozatával elrendelte, hogy a Rulikovszky-uton fekvő mintegy 24 kath. hold nagyságu telekre egy honvéd tüzér laktanyát építtet.

A városi tanács megbízása folytán a laktanya építő munkáinak vállalati biztosítása céljából folyó évi szeptember hó 1 napján délelőtt 10 órakor a városi székház bizottsági termében nyilvános árlejtést fogok tartani. A vállalatba adandó munkálatok keretében a következő építkezések, illetőleg munkálatok lesznek végrehajtandók.

I. Épületek:

1. Az emeletes törzsepület.
2. Két két emeletes legénységi épület.
3. A földszintes ór és börtönépület.
4. A földszintes markotányos ház.
5. A földszintes gyengélkedők háza.
6. Négy üteg istálló épület.
7. Három önkéntes iskolai istálló.
8. A törzs istálló.
9. Patkoló kovács műhely épület.
10. Az emeletes béke készlet raktára.
11. Az emeletes hadi készlet raktár.
12. Az emeletes és részben két emeletes önkéntes iskolai épület.
13. Az emeletes iskolai ágyuszin.
14. Földszintes jármű felszer.
15. Az emeletes és padlástérrel ellátott hadi lófelszerelési raktár.
16. Egy kisebb emeletes hadi lófelszerelési raktár.
17. Két egy emeletes hadi járműszin.
18. Egy emeletes műhely.
19. Két ágyuszin.
20. Két lovarda.
21. Egy földszintes járműszin épület.
22. Egy beteg ló istálló.
23. Egy pót ló istálló.
24. Egy gyanus beteg lovak istállója.

II. Külső munkák:

1. Lósztató.
2. Hamu és szeméttartók.
3. Trágya tartók.
4. Szivattyus kutak.
5. Vasbeton itató vájuk.
6. Tömör téglá és pillérek közötti vasrácsos kerítések.
7. Nyitott lovagló terek készítése.
8. Tornater és előirt torna eszközökkel.
9. Ültetvények
10. Laktanya terület feltöltési munkálatai.
11. Az udvari esatornázás.
12. Az udvari vízvezetési munkák.
13. A ló kikötő korlátok az istállóknál.
14. A laktanya udvar területének kavicsolása, csepegtő járdák és uttestek burkolata és az egész területnek rostaaljjal való feltöltése
15. Ugrató pálya készítése.

A bánatpénz a közszállítási szabályrendelet 16 §-a pontjában foglalt határozmányok szerint Nagyvárad város házi pénztáránál, vagy valamelyik állami pénztárnál készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírokban, az ajánlat benyújtása előtt teendő le és pedig 250000 korona ajánlati összegben alul ennek 5 százalékában, 250000 koronán felül pedig az ajánlati összeg 2 százalékában.

A bánatpénzt az ajánlathoz csatolni nem szabad, hanem a bánatpénz letételét igazoló nyugta, vagy annak közjegyzőileg hitelesített másolata csatolandó az ajánlathoz.

Ajánlatok csak írásban lepecsételt és sértetlen zárt borítékban, alulírott küldöttségi elnök kezéhez szeptember hó 1 napjának délelőtt 10 óráig adhatók be. Később érkező ajánlatok a versenytárgyalásból kizártnak. Az ajánlatok az árlejtési küldöttség nyilvános ülésében fognak felbontatni.

Az ajánlatok egy koronás bélyeggel látandók el és csak a szabályszerűen kiállított és pecsételt lezárt, sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül, vagy posta útján beadott ajánlatok fognak tárgyalás alá vétetni. A borítékokon megjelölendő az a munkálat, amelyre az ajánlat vonatkozik. Ajánlat csakis egység-

árak megjelölése mellett tehető, ebből a célból a város ártételekkel ki nem töltött költségvetési mintákat bocsájt a pályázók rendelkezésére, melyekben az ajánlattevőknek maguknak kell az egységi árakat kitüntetni, melyek mellett a munkálatok végrehajtására magukat kötelezik.

A vállalatra vonatkozó általános és részletes feltételek, valamint az összes tervek a városi mérnöki hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők, az ártételekkel ki nem töltött költségvetési minták pedig ugyanott ivenkint 25 fillérért megszerelhetők.

Minden ajánlattevő ajánlatában világosan kitenni köteles, hogy jelen hirdetményt, az árlejtési feltételeket ártételekkel ki nem töltött költségvetéseket, vállalati feltételeket és terveket ismeri és azokat magára kötelezőknek elfogadja.

A közszállítási szabályrendeletnek a hazai gyártmányok, magyar honos műszaki erő stb. alkalmazására vonatkozó határozmányai minden ajánlattevőre feltétlenül kötelező.

Az összes munkálatok egy fővállalkozónak is kiadhatók, azonban az alább részletezett munkanemekre külön-külön is tehetnek ajánlatot mindazok a szakiparosok, akik erre vonatkozó képesítésüket igazolják és ilyen természetű munkákat már végeztek.

A munkanemek csoportonként a következők:

1. Föld-kőműves és elhelyezési munka.
2. Vasmunka.
3. Kőfaragó, illetve műkő munka.
4. Ács munka.
5. Bádigos munka.
6. Tetőfedő munka.
7. Asztalos munka.
8. Lakatos munka.
9. Mázoló munka.
10. Üveges munka.
11. Kályhás munka.
12. Vízvezetési és csatornázás létesítése.
13. Szoba festő munka.
14. Kárpitos munka.
15. Toronyóra készítés.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal és mindaddig kötelezi, míg az ajánlatok felett a végleges döntés megtörténik, ellenben Nagyvárad városát csakis az árlejtés eredménye felett hozandó határozat jogerőre emelkedésével kötelezi.

Azon pályázók, kik ajánlatuk benyújtásakor a várossal még üzleti összeköttetésben nem állottak, illetőleg a városi hatóság előtt még ismeretlenek, tartoznak szállító képességüket és megbízhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara bizonylatával igazolni, melyhez vállalatuk telepe szerint tartoznak.

A város közönsége fenntartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson, esetleg a munkákra egészen vagy részben újabb árlejtést tartasson, egyes munka csoportok a vállalati végrehajtásból kiemelhessen és ezeket esetleg házi kezelésben hajthassa végre. Az ajánlattevők ezen a czimen a várossal szemben semmi féle kártérítésre jogot nem formálhatnak.

Nagyvárad, 1913. július hó 19-én.

Komlóssy József,
tanácsnok.

mint az árverési küldöttség elnöke.

Egyesült Bihar megyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár R.-T. Nagyvárad, Bémer-tér.

Tűz- és betörésmentes

pénztárszekrények (safes) bérbeadása.

Ujjonnan épült intézeti helyiségünkben létesített **safe-deposit osztály**uakb'au különféle nagyságu pénztárszekrények (safes) csekély díj ellenében bérelhetők.

Ezen pénz-szekrényekben a bérlő fél értéktárgyait saját zárja alatt, önmaga kezelheti és ezeknek megőrzésére a legmesszebbmenő biztonságot és kényelmet találja.

Safe-deposit helyiségünket az érdeklődőknek készséggel bemutatjuk és részletes felvilágosítással szívesen szolgálunk.

Egyesült Bihar megyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár R.-T.

Halászati jog bérbeadása.

A nagyvárad i. sz. Főtisztelendő káptalan Szent-Péterszeg község határában a Óberettyó, Ujberettyó, Kékkálló és laposok vízében levő halászati jogot három, esetleg több évre haszonbérbe adja. Az ajánlatok a központi irodába (Nagyvárad, Sal Ferenc utca 4. sz.) folyó évi augusztus hó 1-ig beadandók.

Nagyvárad, 1913. július hó 10.

Jancsó Lajos,
h. főtiszt.

LEGOLCSÓBB

és legjobb bevásárlási forrás

özv. Kádár János-né
elsőrangú fűszer- és csemege kereskedése.

Mindenféle gazdasági cikkek, költőhár, kékkő, auto- és gépolajok és **auto-benzin nagy raktára ::**

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

20118—1913 szám.

Felhívás.

Belügyminister ur távirati értesítése szerint Szerbia több városában a kolera fellépése bakteriologiailag megállapítván, a közegészség megóvása érdekében, felhívom a háztulajdonosokat, hogy házuk előtti folyókat meszteljjel fertőtlenítsék.

Egyben elrendelem, hogy a szálloda, vendéglő és más nyilvános helyiségekhez tartozó árnyékszék naponta 10%-os nyers karbololdattal avagy meszteljjel fertőtlenítsenek, annál is inkább, mivel fenti rendelkezéseim végrehajtását közegeimmel ellenőriztettem s a mulasztók megbüntetése és az elrendelt munkálatoknak fél költségére leendő végrehajtása végett intézkedni fogok.

Nagyvárad, 1913 július 22.

Gerő,

rendőrfőkapitány.

A
jó bornak

nem kell czégér

mondják még ma is a régi öregek! Hogy mennyire igazok van, eléggé bizonyítja

Kecskeméti István

is, a reklámra nem szorult ujjonnan berendezett étterme

Nagyvárad, Teleky-u. 4. szám.

Nyitva éjjel-nappal. Kitűnő saját termésti borai, **előzékeny kiszolgálás**, szolid polgári árak. **Abonensek naponta felvételnek.**

Ha nincs megelegedve szabójával, mert drága vagy rosszul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT** (GY. és TARSÁ uriszabó céget Szilágyi Dezsa-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, kifogástalan kiszolgálás Alkalni és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Orvosilag több száz esetben ajánlva.
10-39. Telefon 10-39.

KEPES ELEK

orvosi kötszerész üzlete Nagyvárad, «Sas-passage» átjáró.

Ajánlja saját készítményű

sérv kötéit,

szuzpenzorionok fecskendők és betegápolási cikkeit, u. m. egyenestartók, haskötők, ágytálcák, bidék,

anatómiai

sérvkötők,

a melyek a sérvet állandóan visszatartják, műlábak és mű-

végtagok, támgépek, gummi cikkek, harisnyák stb. és a még fel nem sorolható cikkek. Külön próbaterelem női és férfi kiszolgálásra. Óriási nagyraktár. Tisztviselők és iparosoknak árengedmény.

Kályhás üzletemet

Nagyváradon Szent János-utca 45. szám alatt

megnyitottam

s elvállalok e szakmába vágó minden munkálatot. Szíves megkeresést keretek teljes tisztelettel

Szénásy Mihály,
kályhás.

NYÍRIBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztítatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

LÉVAI MÁRTON

i.-t.

sirkőraktára és kőfaragó telepe

Nagyvárad Rákóci-u. 20.

Mezey Dezső

toronyóra készítő

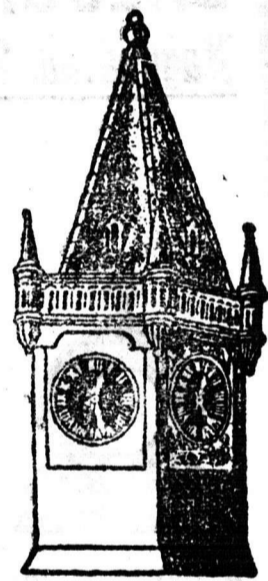
Nagyvárad, Szt. János-u. 64.

Az ország egyik legrégebbi és legmegbízhatóbb toronyóra

készítő telepe.

Olcsó árak, több évi jótállás.

Villanyerő berendezés.

Kívánatra árjegyzéket bérmentve küld.

Melocco Péter cementárugyár és építés vállalat részvénytársaság

Budapest, IX. Timót-utca 4. a. b. szám.

Nagyváradfióktelep: Szőlős-u. 16.

Telefonszám 11-38.

Telefonszám 11-38.

Gyárt:

Szabadalmazott géppel gyártott karmantus portlandcement csöveket az összes szabványos méreteken és az ahhoz való idomdarabokat, csömösölt és vasbetétes, valamint portlandcement csöveket, kútgyűrűket stb.

Márvány mozaiklap, műkö- és cementárugyár. Beton és vasbeton építési vállalat.

Elvállal:

Utcák és házak csatornázását, hidak és vízmedencék szakszerű építését. Nagyobb vállalatoknál **tervekkel és költségvetéssel szolgál.**

Meghívást az ország bármely részéből elfogad

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráízetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonia 55. sz.

Anna-bál a Félix-fürdőben!

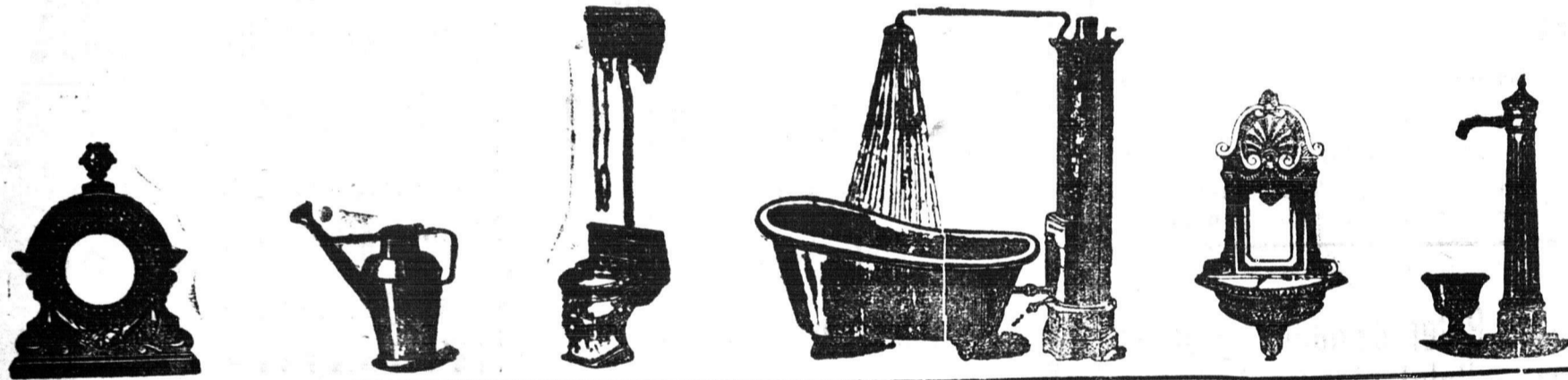
Örömmel értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy a szokásos

Anna-bált

folyó hó 26-án szombaton fogjuk megtartani, melyre a vigadai vágyókat tisztelettel meghívjuk. A bál alkalmával tombola és tűzijátékot rendezünk. A tánc kezdete este 9 órakor. Belépti-díj 1 korona.

A rendezőség.

BALOGH JÁNOS bádogos és vízvezeték berendező telepe
Nagyvárad, Széles-utca 44. Telefon sz. 488. Üri- és Szaniszló-utcákkal szemben.

A nagyérdemű közönség figyelmét tisztelettel felhívom 18 év óta fennálló jónevű üzletemre, ahol e szakmába vágó mindennemű munkálatokat ugymint eddig, a legpon-
tosabban és lelkiismeretesen teljesítem. Nagybecsű megrendelőim támogatását kérve kiváló tisztelettel
Balogh János.

J É G S Z E K R É N Y E K kerti vasbútorok, valamint konyha-fabútorok is u. m.: konyha kredenz,
FAGYLALT-GÉPEK és FORMÁK asztal, szék, zsámoly, teknő és az összes konyha berendezések

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek
vaskereskedésében
Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon 390 szám.